

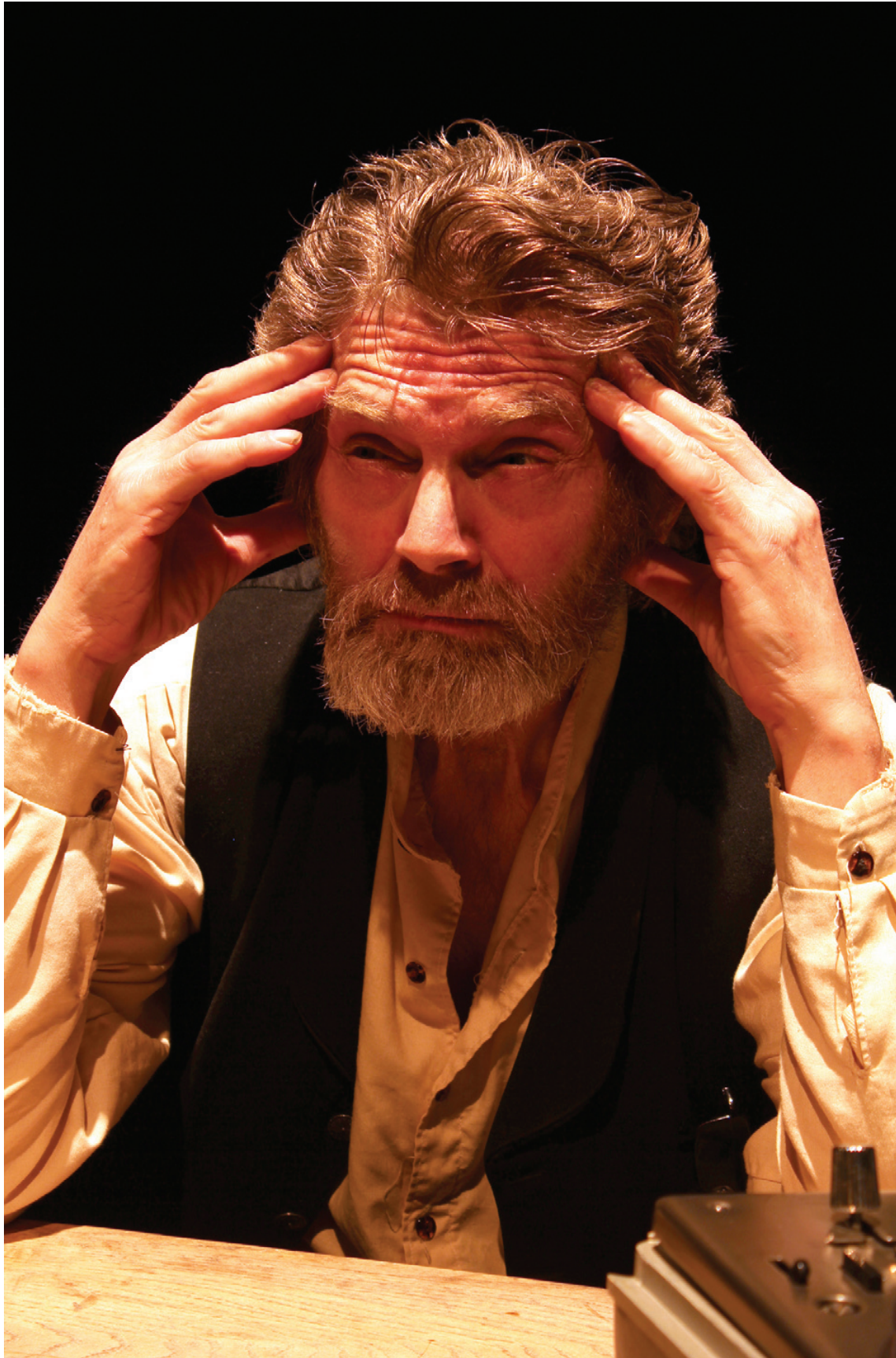
UMMÆLI

lurtar eftir onkrum broti, spolar aftur, spolar fram, kemur við viðmerkingum, tanlar okkurt orð (serliga orðið *spoli* hugtekur hann) og reikar stundum aftur í myrkrið aftast í hólunum, har ein hoyrir slurk, klirr frá gløsum og proppabrestir.

Takkað veri upptökum og viðmerkingum fáa vit söguna hjá Krapp lagda fram í brotmyndum. Vit hoyra um nakrar útferðir, eitt nú eina til Eystrasalt. Eina ferð, fáa vit at vita, vóru Krapp og ein genta saman í einum prámi, dandandi á bárum, í sól. Vit fáa at vita um sjúkuna og deyðan hjá mammu Krapp, um eina sjúkrasystir, um ein hund, um ein svartan bólt. Men upp úr hesum savni av meira ella minni tilvildarligum staklutum daga tveir tilverumáttir – Verkið og Eros. Kunnu hesir máttir samstarva? Ella eiga teir kanska nettupp ikki at samvirka?

Hvussu er ella ikki, tykist okkara vinur Krapp ikki at hava borið manga hoybyrðuna heim í sína tilveruløðu, hvørki av Verksins ella Ástarinnar mørk. Tað skal tó sigast honum til rós, at hann *hefur* skrivað eitt verk. Men *When I Paint My Masterpiece* eftir Bob Dylan, sum er inngangur til framfærsluna (og sum undirritaði hoyrði fyrstu ferð í 1971 á eini minniligari plátu hjá The Band), tykist sipa til, at dreymaferkið hjá Krapp hoyrir framtíðini til.

Hvussu við manninum, sum skrivaði henda leikin? Ájú, vit halda okkum kenna hann, hann dagar á nethinnuni, hesin loftskotni, mjávaksni írin, hvørs døkki og strangi skuggi seinast í tjúgunum og fyrst í tríatiárunum í farnu øld fall, onkuntið yvir túnini í Trinity College í Dublin og onkuntið móti skjøldrnum á École Normale Supérieure í París. Hann undirvísti í nútíðar bókmentum og talaði franskt í Dublin, men enskt í París. Kaldur gjóstur, nakað berligt, tykist fleyra úr hesi persónsmensku. Ikki so undarligt, tá vit hugsa um Vladimir og Estragon í *Bíða eftir Godot* ella um Hamm í *Endgame*, skurrandi ringhamir, á veg út í onkisins ríki.

Og tó var hesin maður sjálvur neyvnan nakar Estragon ella Hamm. Hann kom sum ungur at kenna James Joyce, og sat við meistarans borð, sum Paulus á sinni við Gamaliels føtur. Hann hevði stíl, gekk í stásiligum mótaklæðum, sum lógu tætt at kroppinum, og meira enn ein kvinna varð hugtikin av honum, ólukkuliga sjálvsagt. Eftir at annar heimsbardagi var brostin á, fór hann at virka í tí fronsku móttøðurørsluni, og útinti har slík brøgd, at hann eftir kríggið fekk bæði Móttøðumedaljuna og *Croix de guerre*. Men hetta tímdi hann ikki at tosa um.

Hvat hevur so hetta við Krapp at gera? Kanska ikki so lítið. Krapp hevur eina ferð í sínum lívi havt tað, sum Joyce rópti eina *epifani* – eina opinbering. Eina slíka hevði Beckett eisini. Tað ráddi um – varð

honum sagt í hesi andkomu - ikki at endurtaka meistarans brøgd, men at finna eina aðra og øðrvísi leið, og tí setti lærusveinurin sítt dyggiliga NEI – ta berligu noktanina – upp ímóti tí heita, klingandi JA-num hjá Molly seinast í *Ulysses*. Men so oydnir og naknir hansara tekstir eru, kundi heldur ikki Beckett krógva tann bókmentliga arv, hann hevði fingið. Í *Seinasta Bandinum hjá Krapp* er tað orðið *krysolittur*, sum bæði boðar frá hesum arvi og kanska er lykil til verksins hjarta. Orðið liggur ikki á hvørjum hissini vegamóti. Men vit finna tað í hesum broti, úr fimta tátti í *Othello*, har mórin - tá ið svikið hjá Jago verður avdúkað, og hann hómar sín óbøtiliga miss – tekur soleiðis til:

If heaven would make me such another world,

of one entire and perfect chrysolite I 'ld not have sold her for it.

Við øðrum orðum: eftir at hava kvælt Desdemonu, leggur Othello dýran við, at um hann fekk allan heiminn, gjørdan úr einum fullkomnum gimsteini, hevði hann ikki selt gentuna. Trupulleikin er bara, hjá Krapp sum hjá Othello, at á lívsins knappaborði er ongin iðranar-knøttur. Gjort er gjort.

Um uppsetingina av leikinum er at siga, at hon er varlig, hildin í teymum. Tað sama kann sigast um spælið. Krapp verður av viðmerkjarum stundum róptur landastrok, og soleiðis sum leikurin er skrivaður, kundi hann lættliga verið lýstur sum klovnur. Men tann Krapp, vit siggja her, er lýstur og leiktur við eini ávísari tign, hóast hann – gaman í - einaferð mundi gliðið á einum

bananskali, og hóast hann handfer leidningar á heldur fesjutan hátt. Tað eydnast Kára Øster, við neyvum, professionelt tamdum spæli, at skapa eina sannførandi hugmynd av manni, sum bæði vil og ikki vil kennast við seg og sína lívsúrtoðu. Sum hann situr har, tortrúgvinn, ivaleyst við vaksandi kenning, ikki sørt vanvirðisliga lítandi aftur á tann meira álvarsama, lívsjáltandi Yngra Krapp, kundi hann kanska sagt sum skaldið:

*Hvat at minnast. –
Hvar at finnast. –
Hvat at vinnast?
- Myrkur innast. –*

Hetta kundi hann sagt, men hetta er tá ið saman um kemur ikki leiksins útsøgn. Tí heilar tríggjar ferðir spolar Krapp aftur og hoyrir tað undurvakra brotið, har hann er saman við síni unnustu í práminum, har tey liggja, vaggjað av vatnsins aldam.

Krysolittur er ein dýrur steinur. Orðið merkir gullsteinur, men sjálvur steinurin er grønur. Sum lívið, sum grøðin, sum ein løta í einum prámi úti á einum vatni, millum veittrandi trø, í sælu, sum eitt tilverunnar ja. Onki at taka seg aftur í, ein “feril av meningsloysi” loðar upp við henda Krapp, sum vit annars hitta í heilum á vertshúsum og vinstovum, bæði her um leiðir og í Dublin. Men leikurin um hann er – frá tí mikla Synjaranum – eitt bros og ein játtan.

Seinasta Bandið hjá Krapp. Leikrit: Samuel Beckett. Týðing: Kári Øster. Leikstjórn: Hans Tórgarð. Leikari: Kári Øster. Ljóðupptøka: Jákup Veyhe. Ljós: Hjalmar Holm og Sámál Clothier. Pallur. Hans Tórgarð og Kári Øster. Fyrisiting: Súsanna Tórgarð. Hjálparfólk: Hjalmar Dam og Poul Dávur Hammer. Foto: María G. Tórgarð. Plakat og leikskrá: Hans Tórgarð. Prent: Estra.

Gríma 2013.